

393

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 24 listopada 1959 r.

w sprawie postępowania przy ustalaniu prawa do świadczeń i zasad wypłaty świadczeń przewidzianych w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin oraz o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin.

Na podstawie art. 77 dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1953 r. Nr 23, poz. 97) oraz w związku z art. 8 ust. 4 dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 23, poz. 98) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ilekroć w dalszych przepisach niniejszego rozporządzenia użyto określenia:

- 1) „dekret z dnia 25 czerwca 1954 r.” — należy przez to rozumieć dekret z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 23, poz. 97);
- 2) „dekret z dnia 14 sierpnia 1954 r.” — należy przez to rozumieć dekret z dnia 14 sierpnia 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 23, poz. 98);
- 3) „organ rentowy” — należy przez to rozumieć właściwy do spraw rent organ prezydium rady narodowej;

4) „zainteresowany” — należy przez to rozumieć osobę, dla której w myśl wniosku świadczenie ma być przyznane;

5) „zakład pracy” — należy przez to rozumieć uspołecznione i nie uspołecznione zakłady pracy, jak również osoby fizyczne zatrudniające pracowników.

Rozdział I.

Właściwość organów rentowych.

§ 2. 1. Organami właściwymi do przyjmowania wniosków o świadczenia, zgłaszanych po raz pierwszy przez osoby mające stałe miejsce zamieszkania w kraju, oraz do kompletowania dowodów uzasadniających prawo do świadczeń są organy rentowe prezydentów powiatowych, miejskich i dzielnicowych rad narodowych, właściwych ze względu na miejsce zamieszkania zainteresowanego, jak również inne organy rentowe określone przez prezydium wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw).

2. Organami właściwymi do przyjmowania wniosków o wznowienie postępowania zakończonego decyzją odmowną, o podwyższenie lub zmianę świadczenia, o wznowienie wypłaty świadczenia oraz o przyznanie dodatków do pobieranej renty zgłaszanych przez osoby mające stałe miejsce zamieszkania w kraju są organy rentowe określone w § 3 ust. 1.

3. Do przyjmowania wszystkich wniosków o świadczenia zgłaszanych przez osoby mające stałe miejsce zamieszkania za granicą właściwe jest Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej — Biuro Rent Zagranicznych oraz polskie placówki dyplomatyczne i konsularne, jeżeli umowy i porozumienia międzynarodowe nie stanowią inaczej.

§ 3. 1. Do wydawania decyzji w sprawach dotyczących świadczeń oraz do wypłaty świadczeń są właściwe:

- 1) organy rentowe prezydentów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) właściwych ze względu na miejsce zamieszkania zainteresowanego;
- 2) Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej — Biuro Rent Zagranicznych — w zakresie ustalonym rozporządzeniem Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 28 listopada 1956 r. w sprawie określenia organów właściwych do ustalania praw i wypłacania świadczeń w związku z zatrudnieniem za granicą (Dz. U. Nr 59, poz. 285)

2. Uprawnienia przysługujące organom określonym w ust. 1 mogą być za zgodą Ministra Pracy i Opieki Społecznej przekazane organom określonym w § 2 ust. 1.

§ 4. Wszystkie organy rentowe obowiązane są udzielać zainteresowanym informacji i pomocy w sprawach świadczeń rentowych oraz wydawać bezpłatnie druki ułatwiające zgłaszanie wniosków.

Rozdział II.

Zgłaszanie wniosków.

§ 5. 1. Organ rentowy wszczyna postępowanie w sprawach świadczeń na podstawie wniosku zgłoszonego przez zainteresowanego lub jego pełnomocnika (§ 8) albo na podstawie wniosku zgłoszonego za zgodą zainteresowanego przez zakład pracy, radę zakładową (miejscową), a w sprawach z dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. — przez właściwy organ wojskowy.

2. Za wniosek uważa się zgłoszone pisemnie lub ustnie do protokołu żądanie przyznania świadczeń, jak również żądanie wznowienia postępowania.

3. Wniosek powinien zawierać imię i nazwisko zainteresowanego, datę jego urodzenia i miejsce zamieszkania, wskazanie świadczeń, o które ubiega się zainteresowany, oraz podpis zainteresowanego lub jego pełnomocnika. Do wniosku należy dołączyć w zależności od rodzaju żądanych świadczeń dowody wymienione w §§ 9—16.

4. Organ rentowy wszczyna postępowanie w sprawie renty rodzinnej również po otrzymaniu od zakładu pracy odpisu karty wypadku w zatrudnieniu, jeżeli wypadek ten spowodował śmierć pracownika.

§ 6. 1. Pracownicy, którzy mają okres zatrudnienia wymagany do renty starczej, a nie posiadają na udowodnienie całego lub części tego okresu pisemnych dowodów (§ 22 ust. 1), lecz mogą go udowodnić zeznaniami świadków, powinni zgłosić wniosek o przyznanie renty starczej na 6 miesięcy przed osiągnięciem wieku starczego.

2. Organ rentowy powinien przeprowadzić postępowanie dowodowe w takim czasie, aby decyzję w sprawie renty

starczej wydać nie później niż w chwili osiągnięcia przez zainteresowanego wieku starczego.

§ 7. 1. Za datę zgłoszenia wniosku przyjmuje się datę usłnego zgłoszenia wniosku do protokołu w organie rentowym określonym w § 2 lub datę wpływu wniosku do tego organu, jeżeli wniosek zgłoszony został pisemnie.

2. Za datę zgłoszenia wniosku uważa się również datę zgłoszenia wniosku do organu określonego w § 3 oraz do:

- 1) urzędu Ministra Komunikacji lub podległych mu organów — jeżeli zainteresowany ubiegał się o świadczenia z tytułu zatrudnienia na kolei;
- 2) urzędu Ministra Obrony Narodowej lub podległych mu organów — jeżeli zainteresowany ubiegał się o świadczenia z tytułu służby wojskowej;
- 3) urzędu Ministra Spraw Wewnętrznych lub podległych mu organów, jeżeli zainteresowany ubiegał się o świadczenia z tytułu służby w Milicji Obywatelskiej lub w organach bezpieczeństwa publicznego;
- 4) urzędu Ministra Sprawiedliwości lub podległych mu organów — jeżeli zainteresowany ubiegał się o świadczenia z tytułu służby więziennej.

3. W przypadkach określonych w § 5 ust. 4 za datę zgłoszenia wniosku uważa się datę wpływu odpisu karty wypadku w zatrudnieniu do organu rentowego.

§ 8. 1. Pełnomocnikiem zainteresowanego może być każda osoba fizyczna, nie ograniczona w zdolności do czynności prawnych.

2. Za pełnomocnika uważa się również przedstawiciela zakładu pracy, rady zakładowej (miejscowej) albo właściwego organu wojskowego w sprawach z dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. — jeżeli działa za zgodą zainteresowanego.

3. Pełnomocnictwo lub zgoda zainteresowanego powinny być udzielone na piśmie lub podane do protokołu.

4. Przy udzielaniu informacji o sposobie załatwienia sprawy organ rentowy może nie żądać pełnomocnictwa lub zgody zainteresowanego, jeżeli w imieniu zainteresowanego występuje członek najbliższej rodziny lub domownik zainteresowanego, przedstawiciel zakładu pracy, rady zakładowej (miejscowej), właściwego organu wojskowego, związku inwalidów wojennych lub związku rencistów.

5. Pełnomocnik może działać w imieniu zainteresowanego, jeżeli sprawa nie wymaga osobistego działania zainteresowanego.

6. Organ rentowy nie dopuści pełnomocnika, który trudni się zawodowo zastępowaniem stron nie mając odpowiednich uprawnień

Rozdział III.

Dokumentacja wniosków.

§ 9. 1. Do wniosku o przyznanie renty starczej należy dołączyć:

- 1) dowód stwierdzający datę urodzenia pracownika (§ 17);
- 2) dowody stwierdzające wymagane do przyznania renty starczej okresy zatrudnienia, a w szczególności okresy faktycznego zatrudnienia (§ 22), okresy równorzędne z okresami zatrudnienia (§ 23) i okresy zaliczalne do okresów zatrudnienia (§ 24);
- 3) dowód stwierdzający wysokość zarobku z ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia albo z kolejnych 2 lat zatrudnienia dowolnie wybranych przez pracownika z okresu ostatnich 10 lat zatrudnienia przed zgłoszeniem wniosku o rentę (§ 19);

4) dowody stwierdzające, czy zainteresowany pozostaje w zatrudnieniu lub posiada dochody z innych źródeł (§ 20).

2. Osoby ubiegające się o przyznanie renty dla pracowników zaliczonych do I kategorii zatrudnienia lub renty dla robotników zatrudnionych w zespołach formujących szkło powinny, poza dowodami wymienionymi w ust. 1, dołączyć zaświadczenie zakładu pracy, stwierdzające rodzaj wykonywanego zawodu oraz charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach zatrudnienia.

§ 10. 1. Do wniosku o rentę inwalidzką z dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. należy dołączyć:

- 1) dowód stwierdzający datę urodzenia pracownika (§ 17);
- 2) dowody stwierdzające wymagane do przyznania renty inwalidzkiej okresy zatrudnienia, a w szczególności okresy faktycznego zatrudnienia (§ 22), okresy równorzędne z okresami zatrudnienia (§ 23) i okresy zaliczalne do okresów zatrudnienia (§ 24) albo odpis karty wypadku w zatrudnieniu, jeżeli wniosek dotyczy renty inwalidzkiej z tytułu tego wypadku;
- 3) dowód stwierdzający wysokość zarobku z ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia albo z kolejnych 2 lat zatrudnienia dowolnie wybranych przez zainteresowanego z okresu ostatnich 10 lat zatrudnienia przed zgłoszeniem wniosku o rentę (§ 19);
- 4) zaświadczenie o stanie zdrowia wystawione przez zakład społeczny służby zdrowia;
- 5) dowody stwierdzające, czy zainteresowany pozostaje w zatrudnieniu lub posiada dochody z innych źródeł (§ 20).

2. Osoby ubiegające się o przyznanie renty dla pracowników I kategorii zatrudnienia lub o rentę dla robotników zatrudnionych w zespołach formujących szkło powinny, poza dowodami wymienionymi w ust. 1, dołączyć zaświadczenie zakładu pracy stwierdzające rodzaj wykonywanego zawodu oraz charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach zatrudnienia.

3. Do wniosku o rentę inwalidzką z dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. należy dołączyć:

- 1) dowód stwierdzający datę urodzenia żołnierza (§ 17);
- 2) zaświadczenie właściwego organu wojskowego stwierdzające okres odbytej służby wojskowej;
- 3) orzeczenie wojskowej komisji lekarskiej, jeżeli zwolnienie ze służby nastąpiło na podstawie orzeczenia tej komisji, lub zaświadczenie o stanie zdrowia wystawione przez zakład społeczny służby zdrowia, jeżeli zwolnienie ze służby wojskowej nie nastąpiło na podstawie orzeczenia tej komisji;
- 4) zaświadczenie właściwego organu wojskowego o przebytych podczas służby wojskowej chorobach lub doznanych urazach, jeżeli zainteresowany zgłasza wniosek z tytułu inwalidztwa powstałego w ciągu 6 miesięcy po zwolnieniu ze służby, a w razie braku takiego zaświadczenia — oświadczenie zainteresowanego stwierdzające te okoliczności;
- 5) dowód stwierdzający wysokość zarobku z ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia albo z kolejnych 2 lat zatrudnienia dowolnie wybranych przez zainteresowanego z okresu ostatnich 10 lat zatrudnienia przed powołaniem do służby wojskowej (§ 19), jeżeli:
 - a) zainteresowany był zatrudniony bezpośrednio przed powołaniem do służby wojskowej lub jeżeli zatrudnienie ustało w ciągu 3 miesięcy przed powołaniem do służby,
 - b) zainteresowany przerwał zatrudnienie wcześniej niż na 3 miesiące przed powołaniem do służby wojskowej, ale w chwili powstania prawa do zapotrzebowania posiadał łącznie ze służbą wojskową okres zatrudnienia wymagany do uzyskania renty inwalidzkiej z dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r.;

6) dowody stwierdzające, czy zainteresowany pozostaje w zatrudnieniu lub posiada dochody z innych źródeł (§ 20).

4. Osoby ubiegające się o przyznanie na podstawie przepisów dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. renty według stawek przewidzianych dla pracowników I kategorii zatrudnienia z tytułu szczególnych właściwości lub warunków pełnienia służby wojskowej powinny — poza dowodami wymienionymi w ust. 3 — dołączyć odpowiednie zaświadczenie właściwego organu wojskowego.

§ 11. 1. Do wniosku o rentę rodzinną z dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. dla małżonka należy dołączyć:

- 1) dowód urodzenia pracownika (§ 17), jeżeli pracownik przed śmiercią nie miał przyznanej renty;
- 2) dowód zgonu pracownika (§ 17);
- 3) dowód zawarcia małżeństwa (§ 17);
- 4) dowód stwierdzający datę urodzenia małżonka (§ 17);
- 5) dowód stwierdzający istnienie wspólności małżeńskiej do chwili śmierci pracownika (rencisty), a jeżeli wspólność małżeńska nie istniała lub małżeństwo było rozwiedzione — dowód stwierdzający ustalenie prawa do alimentacji (§ 18);
- 6) zaświadczenie o stanie zdrowia wystawione przez zakład społeczny służby zdrowia, jeżeli zainteresowany nie osiągnął wieku: kobieta — 55 lat, mężczyzna — 65 lat, ani nie wychowuje dziecka uprawnionego do renty rodzinnej w wieku do lat 8;
- 7) dowody stwierdzające, czy zainteresowany pozostaje w zatrudnieniu lub posiada dochody z innych źródeł (§ 20);
- 8) dowody stwierdzające okresy zatrudnienia, a w szczególności okresy faktycznego zatrudnienia (§ 22), okresy równorzędne z okresami zatrudnienia (§ 23) i okresy zaliczalne do okresów zatrudnienia (§ 24) zmarłego pracownika lub kartę wypadku w zatrudnieniu, jeżeli śmierć pracownika była następstwem tego wypadku; jeżeli zmarły był rencistą, zamiast tych dowodów należy dołączyć do wniosku decyzję przyznającą rentę lub odcinek ostatniego przekazu pocztowego, którym przesłano rentę;
- 9) dowód stwierdzający wysokość zarobku zmarłego z ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia albo z dowolnie wybranych kolejnych 2 lat zatrudnienia z okresu ostatnich 10 lat zatrudnienia przed śmiercią (§ 19), jeżeli zmarły pracownik przed śmiercią nie miał przyznanej renty lub jeżeli był zatrudniony po przyznaniu renty i zarobki z tego okresu były wyższe niż zarobki stanowiące podstawę wymiaru jego renty;
- 10) dowód stwierdzający pozostawanie na utrzymaniu zmarłego za jego życia, jeżeli zgłaszającym wniosek jest wdowiec (§ 21).

2. Do wniosku o rentę rodzinną z dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. dla małżonka należy dołączyć:

- 1) dowody wymienione w ust. 1 pkt 1—7;
- 2) zaświadczenie właściwego organu wojskowego stwierdzające datę śmierci żołnierza oraz okoliczność, czy śmierć pozostaje w związku ze służbą wojskową, albo decyzję przyznającą rentę lub odcinek ostatniego przekazu pocztowego, którym przesłano rentę, jeżeli zmarły pobierał rentę;
- 3) dowód stwierdzający wysokość zarobków zmarłego z ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia lub z dowolnie wybranych kolejnych 2 lat zatrudnienia z okresu ostatnich 10 lat zatrudnienia (§ 19):
 - a) przed powołaniem do służby wojskowej — jeżeli zmarły był zatrudniony bezpośrednio przed powołaniem do służby wojskowej lub jeżeli zatrudnienie ustało w ciągu 3 miesięcy przed powołaniem do służby albo jeżeli w chwili śmierci zmarły posiadał łącznie ze

służbą wojskową okres zatrudnienia wymagany do uzyskania renty inwalidzkiej z dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r.,

- b) po przyznaniu renty, jeżeli zmarły był rencistą i był zatrudniony po przyznaniu renty, a zarobki z tego okresu były wyższe niż zarobki stanowiące podstawę wymiaru jego renty.

§ 12. 1. Do wniosku o rentę rodzinną z dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. dla dzieci własnych, przysposobionych lub pasierbów należy dołączyć:

- 1) dowód urodzenia pracownika (§ 17), jeżeli przed śmiercią nie miał on przyznanej renty;
- 2) dowód zgonu pracownika (§ 17);
- 3) dowody stwierdzające daty urodzenia dzieci (§ 17);
- 4) zaświadczenia o uczęszczaniu do szkoły dzieci, które ukończyły 16 lat;
- 5) oświadczenie pozostałego rodzica lub opiekuna dzieci stwierdzające, czy dzieci korzystają ze świadczeń z funduszy publicznych (stypendia, przebywanie w zakładach opiekuńczych lub wychowawczych);
- 6) dowody stwierdzające, czy dzieci pozostają w zatrudnieniu lub posiadają dochody z innych źródeł (§ 20);
- 7) dowody wymienione w § 11 ust. 1 pkt 8 i 9.

2. Do wniosku o rentę rodzinną z dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. dla dzieci należy dołączyć dowody wymienione w ust. 1 pkt 1—6 oraz w § 11 ust. 2 pkt 2 i 3.

3. Jeżeli po zmarłym pozostały dzieci obce wzięte przez niego na wychowanie albo wychowywane przez niego wnuki lub rodzeństwo, należy — poza dowodami wymienionymi w ust. 1 względnie w ust. 2 — dołączyć oświadczenie opiekuna stwierdzające:

- a) od kiedy dzieci zostały wzięte na wychowanie i utrzymanie przez zmarłego pracownika,
- b) czy rodzice dzieci żyją, a jeżeli chociaż jedno z rodziców żyje, dlaczego nie może zapewnić im utrzymania lub — zamiast oświadczenia stwierdzającego tę okoliczność — postanowienie sądu stwierdzające, że zmarły był ustanowiony przez sąd opiekunem dzieci wziętych przez niego na wychowanie i utrzymanie.

§ 13. 1. Do wniosku o rentę rodzinną z dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. dla rodziców należy dołączyć:

- 1) dowód urodzenia pracownika (§ 17), jeżeli przed śmiercią nie miał on przyznanej renty;
- 2) dowód zgonu pracownika (§ 17);
- 3) dowody stwierdzające daty urodzenia rodziców (§ 17);
- 4) dowód stwierdzający pozostawanie rodziców na utrzymaniu zmarłego za jego życia (§ 21);
- 5) zaświadczenie o stanie zdrowia wystawione przez zakład społeczny służby zdrowia, jeżeli zainteresowany nie osiągnął wieku: kobieta — 55 lat, mężczyzna — 65 lat, ani nie wychowuje dziecka uprawnionego do renty rodzinnej w wieku do lat 8;
- 6) dowody stwierdzające, czy zainteresowany pozostaje w zatrudnieniu lub posiada dochody z innych źródeł (§ 20);
- 7) dowody wymienione w § 11 ust. 1 pkt 8 i 9.

2. Do wniosku o rentę rodzinną z dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. dla rodziców należy dołączyć dowody wymienione w ust. 1 pkt 1—6 oraz w § 11 ust. 2 pkt 2 i 3.

§ 14. Do wniosku o dodatki do renty należy dołączyć:

- 1) jeżeli zainteresowany ubiega się o dodatek dla dzieci:
 - a) dowody stwierdzające datę urodzenia dzieci (§ 17);
 - b) zaświadczenie szkolne dla dzieci, które ukończyły 16 lat,

c) oświadczenie stwierdzające, czy dzieci pobierają renty, zasiłki rodzinne lub dodatki z innych tytułów oraz czy dzieci korzystają ze świadczeń z funduszy publicznych (stypendia, przebywanie w zakładach opiekuńczych lub wychowawczych);

2) jeżeli zainteresowany ubiega się o dodatek dla żony:

- a) dowód zawarcia małżeństwa (§ 17),
- b) dowód stwierdzający datę urodzenia żony (§ 17), a jeżeli nie ukończyła ona 50 lat i nie wychowuje dzieci uprawnionych do dodatku — zaświadczenie zakładu społecznego służby zdrowia o stanie jej zdrowia lub że jest w dziewiątym miesiącu ciąży,
- c) oświadczenie zainteresowanego i jego żony stwierdzające, że żona nie pobiera renty, nie pozostaje w zatrudnieniu ani nie posiada dochodów z innych źródeł, lecz pozostaje na wyłącznym utrzymaniu zainteresowanego;

3) jeżeli zainteresowany ubiega się o dodatek za pracę fizyczną w brackich zakładach pracy — zaświadczenie stwierdzające okresy zatrudnienia w brackich zakładach pracy w okresie przed dniem 1 lipca 1954 r.;

4) jeżeli zainteresowany ubiega się o dodatek za nieprzerwany okres pracy po Wyzwoleniu — zaświadczenie stwierdzające okresy pracy po Wyzwoleniu, przyczyny przerw w zatrudnieniu oraz przyczyny zmiany zakładu pracy;

5) jeżeli zainteresowany ubiega się o dodatek dla pracownika nauki — zaświadczenie stwierdzające, że zainteresowany jest pracownikiem nauki;

6) jeżeli zainteresowany ubiega się o dodatek za odznaczenie uprawniające do dodatku do renty — dowód stwierdzający nadanie odznaczenia.

§ 15. 1. Do wniosku o zasiłek pogrzebowy po renciście należy dołączyć:

- 1) dowód zgonu rencisty (§ 17);
- 2) odcinek ostatniego przekazu pocztowego, którym przesłano rentę;
- 3) rachunek kosztów pogrzebu wystawiony na nazwisko osoby zgłaszającej wniosek o zasiłek pogrzebowy;
- 4) jeżeli zmarły był zatrudniony — zaświadczenie zakładu pracy lub właściwego zarządu ubezpieczeń społecznych stwierdzające, czy i w jakiej wysokości przysługuje zasiłek pogrzebowy z tytułu zatrudnienia i czy zasiłek taki został pobrany.

2. W razie śmierci członka rodziny rencisty pobierającego rentę z tytułu własnej pracy lub służby wojskowej należy — poza dowodami wymienionymi w ust. 1 — dołączyć oświadczenie, że zmarła osoba w chwili śmierci pozostawała na utrzymaniu rencisty.

§ 16. Przy ubieganiu się o świadczenia rentowe na podstawie przepisów szczególnych organ właściwy do przyjmowania wniosków wskaże zainteresowanemu, jakie dowody powinien przedłożyć dla udowodnienia swych uprawnień.

Rozdział IV.

Postępowanie dowodowe.

§ 17. Środkiem dowodowym stwierdzającym datę urodzenia, fakt zawarcia małżeństwa, fakt zgonu i przysposobienia jest wyciąg z aktu stanu cywilnego, a jeżeli chodzi o datę urodzenia — również wyciąg z dowodu osobistego zainteresowanego poświadczony przez organ rentowy przyjmujący wniosek.

§ 18. 1. Środkiem dowodowym stwierdzającym istnienie wspólności małżeńskiej jest zaświadczenie wystawione przez właściwy organ do spraw ewidencji ludności, stwierdzające wspólne zamieszkiwanie małżonków aż do śmierci pracownika (rencisty).

2. Środkiem dowodowym stwierdzającym istnienie wspólności małżeńskiej małżonków, którzy posiadali różne miejsca zamieszkania, jest oświadczenie zainteresowanego małżonka uzasadniające przyjęcie istnienia wspólności małżeńskiej pomimo oddzielnego zamieszkiwania.

3. Środkiem dowodowym stwierdzającym, że było ustalone prawo do alimentacji, jest wyrok sądu powszechnego.

§ 19. Środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobków jest:

- 1) dla pracowników uspołecznionych zakładów pracy — zaświadczenie zakładu pracy;
- 2) dla pracowników nie uspołecznionych zakładów pracy — zaświadczenie właściwego zarządu ubezpieczeń społecznych stwierdzające zarobek ustalony dla wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne;
- 3) dla pracowników nie uspołecznionych zakładów pracy, za których opłacane są na ubezpieczenie społeczne składki ryczałtowe — zaświadczenie organu finansowego prezydium rady narodowej stwierdzające zarobek w gotówce ustalony dla wymiaru podatku od wynagrodzeń oraz wartość świadczeń w naturze, a jeżeli wynagrodzenie nie podlega podatkowi od wynagrodzeń — zaświadczenie zakładu pracy.

§ 20. Środkiem dowodowym stwierdzającym, czy zainteresowany pozostaje w zatrudnieniu lub posiada dochody z innych źródeł, jest oświadczenie zainteresowanego, czy:

- 1) pozostaje w zatrudnieniu lub wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło, a jeżeli tak, to ponadto zaświadczenie zakładu pracy o charakterze pracy, wymiarze godzin pracy i wysokości zarobków;
- 2) jest posiadaczem, właścicielem lub użytkownikiem gospodarstwa rolnego, a jeżeli tak, to ponadto zaświadczenie organu finansowego prezydium powiatowej, miejskiej lub dzielnicowej rady narodowej o wysokości rocznego przychodu szacunkowego ustalonego dla wymiaru podatku gruntowego;
- 3) prowadzi zakład rzemieślniczy albo wykonuje pracę chałupniczą, przemysł domowy lub ludowy, albo pracuje w wolnym zawodzie lub posiada dochody z innych źródeł podlegające opodatkowaniu, a jeżeli tak, to ponadto zaświadczenie organu finansowego rady narodowej o wysokości tych dochodów;
- 4) pobierał w ciągu ostatnich 3 miesięcy przed zgłoszeniem wniosku zasiłek z ubezpieczenia społecznego z powodu choroby lub macierzyństwa lub wynagrodzenie w czasie czasowej niezdolności do pracy, a jeżeli tak, to ponadto zaświadczenie zakładu pracy lub właściwego zarządu ubezpieczeń społecznych;
- 5) pobiera świadczenia rentowe, a jeżeli tak, to skąd.

§ 21. Środkiem dowodowym stwierdzającym, że wdowiec lub rodzice pozostawali na utrzymaniu osoby zmarłej za jej życia, jest oświadczenie zainteresowanego stwierdzające, że był utrzymywany przez zmarłego i na czym to utrzymywanie polegało.

§ 22. 1. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są legitymacje ubezpieczeniowe i pisemne zaświadczenia zakładów pracy wydane na podstawie posiadanych dokumentów. Zaświadczenie zakładu pracy powinno zawierać datę podjęcia i ustania zatrudnienia, rodzaj wykonywanych czynności, wyraźne nazwisko, podpis i stanowisko osoby wydającej zaświadczenie oraz pieczęć zakładu pracy.

2. Wpisy do legitymacji ubezpieczeniowych oraz zaświadczenia zakładów pracy organ rentowy powinien w miarę potrzeby konfrontować z posiadaną dokumentacją ubezpieczeniową; w razie sprzeczności między tymi dowodami dowodem wiążącym organ rentowy jest dokumentacja ubezpieczeniowa, jeżeli nie zachodzi wątpliwość co do jej dokładności.

3. Za dowody stwierdzające okresy zatrudnienia mogą być również uznane legitymacje służbowe, legitymacje związków zawodowych, umowy o pracę, wpisy w dowodach osobistych oraz pisma kierowane przez zakład pracy do pracownika w czasie trwania zatrudnienia, jak powołanie, mianowanie, angażowanie, zwolnienie, wyróżnienie, udzielenie urlopu itp.

4. Okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków tylko w przypadkach, gdy w sposób niewątpliwy nie istnieje możliwość uzyskania dowodów, o których mowa w ust. 1, w szczególności z powodu likwidacji zakładu pracy albo zniszczenia dowodów zatrudnienia na skutek działań wojennych, klęsk żywiołowych, lub upływu okresu przechowania dowodów. Zeznania świadków powinny być dołączone do wniosku przez zainteresowanego.

§ 23. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy uważane za okresy równorzędne z okresami zatrudnienia (art. 7 dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r.), jak pełnienie mandatu poselskiego, zawodowa służba wojskowa, nauka zawodu w zakładzie pracy, nauka w szkołach partyjnych, związków zawodowych lub przysposobienia zawodowego, są zaświadczenia wystawione przez właściwe władze lub zakład pracy.

§ 24. 1. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zaliczalne do okresów zatrudnienia (art. 8 dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r.) są pisemne zaświadczenia właściwych władz, urzędów i organizacji, a w szczególności:

- 1) okresy nauki w szkole, do której pracownik skierowany został przez zakład pracy, okresy nauki w szkołach wyższych oraz okresy aspirantury naukowej — zaświadczenia właściwych władz szkolnych;
- 2) okresy służby w Wojsku Polskim, w polskich formacjach wojskowych za granicą oraz służby pełnionej w armiach sojuszniczych w okresie wojny 1939—1945 lub pobytu w niewoli — zaświadczenia właściwych organów wojskowych;
- 3) okresy pobytu w niemieckich obozach koncentracyjnych i w obozach pracy przymusowej w czasie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 9 maja 1945 r. — zaświadczenie Związku Bojowników o Wolność i Demokrację lub inne zaświadczenia stwierdzające te okoliczności;
- 4) okresy służby w oddziałach, które prowadziły walkę z hitlerowskim okupantem, oraz okresy służby w wojskowych oddziałach ludowych w czasie wojny domowej w Hiszpanii — zaświadczenia Zarządu Głównego Związku Bojowników o Wolność i Demokrację lub inny dowód zaopiniowany przez ten związek;
- 5) okresy działalności rewolucyjnej oraz okresy pobytu w więzieniach i obozach odosobnienia za działalność rewolucyjną — zaświadczenie władzy naczelnej właściwej partii politycznej;

- 6) okresy bezrobocia przed Wyzwoleniem — dokumenty potwierdzające te okresy;
- 7) okresy tajnego nauczania w czasie okupacji — zaświadczenie właściwych organów administracji państwowej (inspektoratu oświaty, kuratorium okręgu szkolnego, Ministerstwa Oświaty).

2. W razie braku dowodów pisemnych lub gdy istnieją tylko pisemne dowody częściowe, okresy wymienione w ust. 1 pkt 1—3 mogą być stwierdzone zeznaniami świadków; zeznania tych świadków powinny być dołączone do wniosku przez zainteresowanego.

§ 25. 1. Świadek może złożyć zeznanie w formie pisemnej lub ustnej do protokołu w organie rentowym określonym w § 2 lub w § 3.

2. Zeznanie powinno zawierać:

- 1) dane personalne zeznającego, a w szczególności: imię i nazwisko, datę urodzenia, adres zamieszkania, wykonywany zawód (nazwa zakładu pracy) lub numer pobieranej renty;
- 2) stwierdzenie, czy i jaki stosunek pokrewieństwa lub powinowactwa łączy świadka z zainteresowanym;
- 3) stwierdzenie świadomości odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych zeznań;
- 4) stwierdzenie świadomości celu składania zeznań;
- 5) dane dotyczące okoliczności objętych zeznaniem (zatrudnienia zainteresowanego, a w szczególności, gdzie i w jakich okresach, i w jakim charakterze zainteresowany był zatrudniony, czy zatrudnienie było w pełnym wymiarze godzin, ciągłe, dorywcze lub sezonowe, ile dni trwało w tygodniu lub miesiący w roku, pobytu w niewoli, służby wojskowej, pobytu w obozie itp.);
- 6) stwierdzenie, skąd świadkowi znane są okoliczności objęte zeznaniem, a jeżeli był współpracownikiem zainteresowanego — czy posiada dowody własnej pracy;
- 7) własnoręczny podpis świadka.

3. Własnoręczność podpisu świadka w razie nadesłania zeznań powinna być potwierdzona przez notariusza, organy prezydiów rad narodowych lub przez uspołeczniony zakład pracy, w którym świadek jest zatrudniony albo w którym był zatrudniony zainteresowany.

§ 26. Oświadczenia składane przez zainteresowanego powinny zawierać stwierdzenie świadomości odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych zeznań oraz podpis zainteresowanego. Własnoręczność podpisu zainteresowanego powinna być potwierdzona w sposób określony w § 25 ust. 3.

§ 27. 1. Dowody powinny być dołączone do wniosku w oryginale albo w odpisach notarialnie uwierzytelnionych; pisemne zeznania świadków powinny być dołączone w oryginale.

2. Zainteresowany może zastrzec sobie zwrot złożonych w oryginale dowodów. W tym celu powinien złożyć wraz z oryginalnymi dowodami dwa odpisy. Zgodność odpisów z oryginałem potwierdza organ rentowy przyjmujący wniosek, zwracając zainteresowanemu jeden odpis. Oryginał zwraca się zainteresowanemu po wydaniu decyzji.

28. Organ rentowy bada i ocenia dowody pisemne oraz zeznania świadków na podstawie stanu faktycznego wynikającego z całokształtu sprawy; w razie wątpliwości, czy treść tych dowodów i zeznań zgodna jest ze stanem faktycznym, lub w razie podejrzeń co do ich wiarygodności organ rentowy przeprowadza postępowanie wyjaśniające.

§ 29. 1. Jeżeli zainteresowany:

- 1) nie dołączył do wniosku dowodów żądanych przez organ rentowy, z wyjątkiem dowodów mających wpływ na wysokość świadczeń, dodatki do renty, początkowy termin płatności renty oraz zawieszanie prawa do renty, lub
- 2) bez uzasadnionych przyczyn nie zgłosił się w wyznaczonym terminie na badanie przez komisję lekarską do spraw inwalidztwa i zatrudnienia —

organ rentowy wzywa go pismem za zwrotnym poświadczeniem odbioru do przedłożenia dowodów (pkt 1) w ciągu 2 miesięcy od daty doręczenia pisma lub do zgłoszenia się na badanie w nowo wyznaczonym terminie (pkt 2).

2. Organ rentowy nie żąda brakujących dowodów zatrudnienia, jeżeli posiada odpowiednie dowody ubezpieczeniowe; w sprawach, do których załatwienia właściwe jest Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej — Biuro Rent Zagranicznych, organ rentowy nie żąda brakujących dowodów zatrudnienia za granicą, jeżeli zainteresowany nie może ich uzyskać.

3. W razie nieprzedłożenia dowodów lub nie uzasadnionego niezgłoszenia się na badanie w nowo wyznaczonym terminie (ust. 1) postępowanie ulega umorzeniu z dniem upływu wyznaczonego terminu, o czym organ rentowy zawiadamia zainteresowanego. Przedłożenie żądanych dowodów lub zgłoszenie się zainteresowanego na badanie po umorzeniu postępowania traktuje się jako nowy wniosek.

§ 30. Przy obliczaniu okresów zatrudnienia dodaje się poszczególne okresy zatrudnienia obejmujące lata, miesiące i dni. Okresy niepełnych miesięcy zatrudnienia oblicza się w dniach. Sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 30 dni kalendarzowych; sumę miesięcy zamienia się na lata, przyjmując pełne 12 miesięcy za jeden rok. Jeżeli w zaświadczeniu stwierdzającym okresy zatrudnienia podane są dniówki robocze (a nie okresy zatrudnienia), sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 25 dni roboczych.

§ 31. W postępowaniu o świadczenia uzależnione od stwierdzenia inwalidztwa zainteresowanego kieruje się na badanie przez obwodową komisję lekarską do spraw inwalidztwa i zatrudnienia po udowodnieniu przez niego wszystkich innych okoliczności niezbędnych do ustalenia prawa do świadczeń.

Rozdział V.

Ustalanie prawa do świadczeń.

§ 32. Organ rentowy wydaje decyzje w sprawach świadczeń w ciągu 14 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji.

§ 33. 1. Decyzja powinna zawierać wskazanie rodzaju świadczenia, którego dotyczy, powołanie przepisów prawnych, na których jest oparta, oraz pouczenie o środkach prawnych.

2. Decyzja przyznająca świadczenia powinna ponadto określać wysokość świadczeń, sposób ich obliczania, datę rozpoczęcia wypłaty i termin płatności renty oraz pouczenie, o jakich okolicznościach rencista obowiązany jest zawiadomić organ rentowy.

3. Decyzja odmowna powinna zawierać faktyczne i prawne uzasadnienie odmowy.

§ 34. 1. Jeżeli prawo do świadczeń zostało udowodnione, ale wydanie ostatecznej decyzji ulega zwłocze z powodu nieprzedłożenia przez zainteresowanego dowodów niezbędnych do ostatecznego ustalenia wysokości świadczeń, należy przyznać zainteresowanemu zaliczkę w wysokości zbliżonej do rzeczywiście przysługujących świadczeń.

2. Jeżeli zainteresowany w ciągu 2 miesięcy od przyznania zaliczki nie przedłoży dowodów, od których uzależnione jest wydanie decyzji ostatecznej, organ rentowy wyda decyzję ustalającą wysokość renty na podstawie posiadanych dowodów.

3. Jeżeli wydanie decyzji ulega zwłocze, gdyż przeciwko orzeczeniu obwodowej komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia:

- 1) zainteresowany wniósł w terminie odwołanie do wojewódzkiej komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia — zaliczkę ustala się w wysokości przysługującej dla grupy inwalidów orzeczonej przez obwodową komisję lekarską do spraw inwalidztwa i zatrudnienia;
- 2) lekarz-wojewódzki inspektor orzecznictwa podniósł zarzut wadliwości — zaliczkę ustala się w wysokości przysługującej dla nie zakwestionowanej grupy inwalidztwa.

4. W przypadkach szczególnych organ rentowy może wypłacić zaliczkę na zasilek pogrzebowy, przyjmując zamiast rachunku kosztów pogrzebu (§ 15 ust. 1 pkt 3) oświadczenie osoby, która poniosła lub ponosi koszty pogrzebu, jeżeli osoba ta jest jednym z członków rodziny zmarłego wymienionych w §§ 11—13.

§ 35. Przy załatwianiu wniosków, o których mowa w § 2 ust. 2, stosuje się odpowiednie przepisy przewidziane dla pierwszego ustalenia prawa do świadczeń.

§ 36. 1. Ponowny wniosek o przyznanie renty, której odmówiono z powodu braku inwalidztwa, lub o zmianę grupy inwalidów może zostać rozpatrzony przed upływem roku od daty ostatniej decyzji, jeżeli zainteresowany przedłoży zaświadczenie zakładu społecznego służby zdrowia stwierdzające istotne pogorszenie stanu zdrowia.

2. Nie podlegają ponownemu rozpatrzeniu sprawy o renty inwalidzkie z dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. w przypadkach odmowy przyznania renty z uwagi na brak warunków określonych w art. 3 ust. 1 tego dekretu, jeżeli zainteresowany nie przedłożył dowodów uzasadniających wznowienie postępowania.

Rozdział VI.

Wypłata świadczeń.

§ 37. Rentę starczą i inwalidzką wypłaca się osobie uprawnionej, a jeżeli dla niej ustanowiono opiekuna lub kuratora — rentę wypłaca się opiekunowi lub kuratorowi.

§ 38. Rentę rodzinną wypłaca się pozostałemu małżonkowi, a gdy po zmarłym pozostały sieroty zupełne — opiekunowi tych sierot.

§ 39. Jeżeli po zmarłym pozostał małżonek i sieroty zupełne, dla których został ustanowiony inny opiekun, wypłaca się odpowiednią część renty rodzinnej, oddzielnie dla małżonka, oddzielnie zaś do rąk opiekuna sierot zupełnych.

§ 40. Jeżeli do renty rodzinnej uprawnieni są tylko sami rodzice lub rodzice łącznie z rodzeństwem zmarłego, rentę rodzinną wypłaca się jednemu z rodziców.

§ 41. Rodzicom wypłaca się oddzielnie należną im część renty rodzinnej poza przypadkami określonymi w § 40. Innym uprawnionym członkom rodziny wypłaca się oddzielnie przysługującą im część renty rodzinnej na uzasadnione żądanie.

§ 42. 1. Jeżeli z akt sprawy wynika, że istnieje konieczność ustanowienia dla osoby uprawnionej do renty opiekuna lub kuratora — do czasu jego ustanowienia — rentę wypłaca się osobie pełniącej faktyczną opiekę, wskazanej przez właściwy do spraw pomocy społecznej organ prezydium gromadzkiej, dzielnicowej, miejskiej rady narodowej lub rady narodowej osiedla właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osób uprawnionych do renty.

2. Organ rentowy zobowiązuje osobę pełniącą faktyczną opiekę do przedłożenia najpóźniej w ciągu 12 miesięcy po ustanowieniu sądu o ustanowieniu opiekuna lub kuratora. W razie nieprzedłożenia postanowienia sądu w określonym terminie organ rentowy występuje z urzędu o ustanowienie opiekuna lub kuratora.

§ 43. Na podstawie postanowienia sądu polecającego przekazywanie całości lub części renty małżonkowi rencisty z uwagi na to, że rencista nie spełnia obowiązku dostarczenia środków utrzymania rodziny, rentę przekazuje się w całości lub w części temu małżonkowi.

§ 44. Końcówki kwot przypadających do wypłaty wyrażone w groszach zaokrągla się w górę do pełnego złotego, jeżeli końcówka wynosi co najmniej 50 groszy, a w dół — gdy końcówka wynosi poniżej 50 groszy. Zaokrąglenie dotyczy tylko kwot przypadających do wypłaty; nie podlegają zaokrągleniu składniki tej kwoty.

Rozdział VII.

Koszty postępowania.

§ 45. 1. Osoby ubiegające się o świadczenia, wezwane do stawiennictwa, mają prawo do zwrotu tylko kosztów przejazdu (§ 46).

2. Osoby pobierające świadczenia oraz osoby składające zeznania w związku z załatwieniem spraw świadczeń dla innych osób, wezwane do stawiennictwa, mają prawo do zwrotu:

- 1) kosztów przejazdu (§ 46),
- 2) utraconego zarobku (§ 47) lub strawnego (§ 48),
- 3) kosztów noclegu (§ 48).

3. Uprawnienia określone w ust. 2 przysługują również osobie towarzyszącej wezwanemu, jeżeli stan zdrowia wezwanego wymaga opieki innej osoby.

§ 46. Zwrot kosztów przejazdu obejmuje:

- 1) cenę biletu kolejowego II klasy pociągu osobowego, a jeżeli nie ma połączenia kolejowego — cenę biletu autobusowego lub na przejazd statkiem;
- 2) koszt przejazdu innymi środkami lokomocji, jeżeli zachodzi konieczność ich użycia — w wysokości ustalonej na podstawie obowiązujących taryf (cenników);
- 3) cenę biletu najtańszego z miejskich środków komunikacyjnych (tramwaje, trolejbusy, autobusy) lub koszt przejazdu dorożką albo taksówką, jeżeli stan zdrowia osoby wezwanej wymagał użycia tego środka lokomocji.

§ 47. Utracony zarobek podlega zwrotowi na podstawie zaświadczenia zakładu pracy stwierdzającego fakt utraty zarobku oraz jego wysokość. Jeżeli osoba wezwana utraciła tylko część zarobku dziennego, należy zwrócić tylko odpowiednią część zarobku. Wysokość zwrotu nie może przekraczać kwoty 50 zł za dzień pracy i nie może być niższa niż strawne (§ 48).

§ 48. 1. Stawne wypłaca się osobom wezwany, jeżeli nie przysługuje im zwrot utraconego zarobku i jeżeli pobyt w miejscowości stanowiącej siedzibę organu, do którego zostały wezwane, trwał łącznie z podróżą w obie strony dłużej niż 12 godzin. Wysokość stawnego wynosi 9 zł za dzień (dobę). Jeżeli pobyt osoby wezwanej trwał dłużej niż dobę, czas ponad 8 godzin liczy się za całą dobę.

2. W razie konieczności noclegu osoby wezwanej w miejscowości, o której mowa w ust. 1, zwraca się koszt noclegu w wysokości 9 zł.

Rozdział VIII.

Przepisy końcowe.

§ 49. Do postępowania w sprawach świadczeń określonych w niniejszym rozporządzeniu mają ponadto odpowiednie zastosowanie przepisy o postępowaniu administracyjnym, dotyczące:

- 1) wyłączenia pracownika,
- 2) protokołów i adnotacji w aktach,
- 3) obliczania i zachowania terminów,
- 4) postępowania wyjaśniającego,
- 5) sprostowania oraz wyjaśnienia decyzji,
- 6) postanowień egzekucyjnych i karnych.

§ 50. Przepisy niniejszego rozporządzenia nie naruszają trybu postępowania w sprawach świadczeń osób zamieszkałych za granicą, uregulowanego w drodze porozumień międzynarodowych.

§ 51. Traci moc zarządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 1 lipca 1954 r. w sprawie wykonania dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Monitor Polski Nr A-70, poz. 874) oraz instrukcja Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 20 grudnia 1954 r. w sprawie kierowania do komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zał. Inienia osób ubiegających się o zaopatrzenie inwalidów wojskowych oraz przyznawania im zaopatrzeń pieniężnych (Monitor Polski z 1955 r. Nr 24, poz. 248).

§ 52. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *St. Zawadzki*